

Concert zaterdag 12 november 2011
Apollo Ensemble

Inhoud

- 2 Programma 12 november 2011
- 3 Over de musici
- 4-5 Toelichting door Hans Maas
- 6 Contactadressen en concertlocaties
- 7 Agenda seizoen 2011/2012
- 8 Bestelformulier seizoen 2011/2012

randmeer
concerten

4e Randmeerconcert - seizoen 2011/2012
zaterdag 12 november 2011 20.00 uur
Open Haven - Zeewolde

Apollo Ensemble o.l.v. David Rabinovich
solist Thomas Oltheten - fagot

Franz Joseph Haydn
(1732-1809)

Symfonie Hob. I:26 in d kl.t. 'Lamentatione' (1765)
- *Allegro assai con spirito*
- *Adagio*
- *Menuet - Trio*

Wolfgang Amadeus Mozart
(1756-1791)

Ein Musikalischer Spaß in F gr.t. KV 522 (1787)
- *Allegro*
- *Menuetto. Maestoso - Trio*
- *Adagio cantabile*
- *Presto*

~ *pauze*

Wolfgang Amadeus Mozart

Fagotconcert in Bes gr.t. KV 191 (1774)
- *Allegro*
- *Andante ma adagio*
- *Rondo. Tempo di Menuetto*

Franz Joseph Haydn

Symfonie Hob. I:45 in fis kl.t. 'Abschiedssymfonie' (1772)
- *Allegro assai*
- *Adagio*
- *Menuet. Allegretto - Trio*
- *Finale. Presto - Adagio*

Apollo Ensemble

Apollo Ensemble *Apollo - zoon van Zeus en Leto, god van het licht, de schone kunsten en de harmonie en aanvoerder van de negen muzen.*

Het Apollo Ensemble, opgericht in 1992, is wat de naam zegt: Ensemble - samen. Het samenspel op zoek zijn naar de grenzen van het samenspel en de interactie tussen musici. De Griekse god Apollo wordt begeleid door de muzen, de godinnen van de kunsten en wetenschap.

Het Apollo Ensemble bestaat uit enthousiaste topmusici afkomstig uit alle delen van de wereld! Met hun passie, durf en creativiteit weten ze vele harten voor hun muziek te veroveren. De bijzondere open sfeer tijdens de concerten, de afwisselende programmering en bezetting en de samenwerking met andere kunstvormen maken ieder concert van het Apollo Ensemble tot een unieke ervaring. Je vindt het ensemble op toonaangevende podia en festivals tijdens tournees door Rusland, Kroatië, Italië en Frankrijk tot de USA! Je komt ze tegen in het Kennedy Center in Washington waar ze een groot programma hebben neergezet. Maar met evenveel enthousiasme en kwaliteit gaan ze voor een klein intiem programma in het kerkje van werelderfgoed Schokland. Dit mogen we toch wel bijzonder noemen en is kenmerkend voor het professionele gezelschap dat inmiddels vele cd's op zijn naam heeft staan met lovende recensies!

Ook aan de nieuwe concertgangers onder ons is gedacht. Het ensemble heeft in samenwerking met Oorkaan het jeugdprogramma "Wie Temt de Koning" gemaakt. Dit is door het hele land een daverend succes!

Het Apollo Ensemble speelde eerder bij ons (in een andere bezetting met 3 zangsolisten) tijdens een zomerconcert (in augustus 2008 in de Grote- of Sint Nicolaaskerk in Elburg) het indrukwekkende joodse oratorium Hoshana Rabbah in Casale Monferrato (uit 1733).

David Rabinovich, viool & artistieke leiding

Artistiek leider van het Apollo Ensemble is violist David Rabinovich. Hij is afkomstig uit de voormalige Sovjet Unie en studeerde bij Zahar Bron aan het Glinka Conservatorium Novosibirsk, voor wie hij na zijn afstuderen ook als assistent werkte. In Novosibirsk concerteerde hij o.a. met het Novosibirsk Philharmonie Orkest en het Opera Orkest Novosibirsk. In 1994 vestigde hij zich in Nederland om barokviool te studeren aan het Koninklijk Conservatorium Den Haag. Zijn werkveld is divers en strekt zich uit over de hele wereld; hij is violist in toonaangevende barokorkesten, zoals Amsterdam Baroque Orchestra, het Orchestra of the Age of Enlightenment, en King's Consort, werkt met dirigenten als Simon Rattle, William Christie, Philippe Herreweghe. Bij Ton Koopman is David Rabinovich behalve aanvoerder tweede violen ook in de kamermuziekprogramma's veelvuldig te beluisteren.

Een grote passie heeft hij voor kamermuziek, de meest intensieve manier van samenspel en interactie. Het leiding geven aan kamermuziekensamplespel zonder dirigent is een van zijn grote kwaliteiten en onder zijn leiding heeft het Apollo Ensemble zich ontwikkeld tot een top ensemble met een duidelijke eigen visie.

Opnames: David Rabinovich is te horen op talloze cd-, radio- en dvd-opnames, waaronder de complete Bachcantates, sonates van Fontana, de suites en Brandenburgse concerten van Bach op diverse labels als Erato, DHM en Antoine Marchand.

Door zijn grote ervaring als solist, artistiek leider en concertmeester wordt David Rabinovich ook vaak gevraagd om orkestprojecten te leiden, masterclasses te geven en ensembles te coachen.

De viool die David bespeelt is van het Nationaal Muziekinstrumenten Fonds (NMF) en is gebouwd door Georg Klotz, ca. 1754.

Thomas Oltheten, fagot & zakelijke leiding

Thomas studeerde aan de conservatoria van Utrecht, Zürich en Zwolle. In de loop der tijd is hij zich meer en meer gaan verdiepen in de ontwikkeling van de fagot door de eeuwen heen. Zo bespeelt hij de dulciaan, barokfagot, klassieke fagot, romantische fagot en de moderne fagot. Hij is oprichter van het Apollo Ensemble en heeft de organisatie daarvan vanaf de grond opgebouwd. Daarnaast speelt hij in diverse (barok) orkesten in binnen- en buitenland, zoals o.a. Stuttgarter Kammerorchester, Concerto d'Amsterdam en het NoordNederlands orkest.

Toelichting 1/2

Soloconcerten en symfonieën zijn tegenwoordig in de regel te horen in grote concertzalen, in het kader van openbare concerten. De instrumenten en de orkestbezetting zijn op deze situatie afgestemd. Maar toen Haydn en Mozart in de tweede helft van de achttiende eeuw hun orkestmuziek schreven, waren de omstandigheden heel anders.

Nikolaus (Miklos) Esterházy (1714-1790)

Haydn droeg tientallen jaren het uniform van een lakei aan het hof van zijn werkgever, de Hongaarse prins Esterházy; bijna alle muziek die hij in die tijd schreef was bestemd voor besloten uitvoeringen in het paleis van de prins. Het hoforkest dat hij leidde was volgens moderne maatstaven erg klein – de bezetting die we vandaag horen – maar Haydn kon er uitstekend mee overweg en was heel tevreden met zijn situatie. Dankzij de waardering van de prins, die overigens ook wel eens kritiek op hem had, was hij in staat een geweldige ontwikkeling door te maken.

Ook de zeventienjarige Mozart begon zijn loopbaan, na zijn jeugd als wonderkind, in de beslotenheid van de hofhouding van een edelman, de aartsbisschop van zijn geboortestad Salzburg. Mozart had het

met de aartsbisschop ongetwijfeld minder goed getroffen dan Haydn met zijn prins, en de beperkte mogelijkheden die het hof te bieden had werden na een paar jaar onverdraaglijk voor hem. Toch schreef hij hier een aantal werken die nog steeds veel worden uitgevoerd, zoals de vioolconcerten, en ook het fagotconcert.

De achttiende-eeuwse hofcultuur is voorgoed verdwenen, maar het blijft bijzonder de moeite waard om de muziek die eruit is voortgekomen te ervaren in de oorspronkelijke bezetting, in een ruimte die we eerder zouden associëren met kamermuziek. De klank van een kleiner ensemble is transparanter en de eigen karakters van de instrumenten komen zo meer tot hun recht.

Toen Wolfgang Amadeus Mozart in 1787 *Ein musikalischer Spaß* ('Een muzikale grap') schreef werkte hij als vrij gevestigd kunstenaar in Wenen. Hij had in dat jaar veel succes met zijn opera's *Le nozze di Figaro* en *Don Giovanni*. Over een aanleiding of uitvoeringen is niets bekend; misschien heeft hij er alleen collega-musici een plezier mee willen doen. Duidelijk is in ieder geval dat de ernst van Haydns symfonie hier ver te zoeken is. 'Technisch' gesproken is *Ein musikalischer Spaß* een divertimento in vier delen voor strijkkwartet of strijkorkest en twee hoorns. In de negentiende eeuw werd wel gedacht dat Mozart de spot dreef met middelmatige dorpsmuzikanten, waardoor de bijnamen *Dorfmusikantensextett* en *Bauernsinfonie* zijn ingeburgerd. Maar de slachtoffers van Mozarts grullen waren dichterbij: in de eerste plaats amateurcomponisten met veel pretenties maar weinig vakmanschap en ideeën (en daarvan zullen er wel een paar geweest zijn onder de Weense adel), daarnaast slordige kopiïsten en tenslotte ook nog uitvoerende musici. De muzikale zinsbouw 'klopt' niet, de thematiek is volkomen onbenullig en springt van de hak op de tak, de volgorde van de akkoorden is soms onlogisch, er zit geen lijn in het verloop, de instrumentatie is onbeholpen (zoals extreem hoge noten op de hoorns waar dat totaal geen zin heeft) en op sommige momenten lijkt het alsof een kruis of mol bij het overschrijven bij de verkeerde noot is terechtgekomen (als u uw oren niet gelooft: het staat er allemaal echt!). Onzinnig is ook de aanduiding 'maestoso' ('groots', 'majesteitelijk') bij het tweede deel, die totaal niet past bij het galante karakter van een menuet; de componist heeft dus geen benul van waar hij mee bezig is en weet misschien niet eens wat dat mooie Italiaanse woord betekent. Bij het slotakkoord van het laatste deel geeft iedereen er de brui aan.

Toelichting 2/2

Mozarts Fagotconcert stamt uit 1774, de tijd dat hij concertmeester was in Salzburg. Hij was 18 jaar en had met soloconcerten nog relatief weinig ervaring. Als 11-jarige had hij als oefening een paar sonates van tijdgenoten tot vier kleine pianoconcertjes bewerkt, in 1773 had hij één volledig 'eigen' pianoconcert geschreven, en kort voor het Fagotconcert had hij een Concertone voor twee violen en orkest voltooid. De beroemde vioolconcerten ontstonden pas in 1775, en alle overige concerten nog later. Het fagotconcert was dus niet alleen Mozarts eerste concert voor een blaasinstrument, maar eigenlijk ook zijn eerste concert voor één melodie-instrument en orkest. Dat is des te merkwaardiger omdat de fagot traditioneel voornamelijk werd gebruikt in de bescheiden functie van verdubbeling van de bas (zoals in de Haydn-symfonieën). Waarom Mozart het stuk geschreven heeft is weer niet bekend. Lang is aangenomen dat het een bestelling was van een rijke opdrachtgever en amateurfagottist, maar sinds gebleken is dat Mozart deze Von Dürnitz pas in 1775 heeft leren kennen is die veronderstelling niet meer houdbaar. Hoe het ook zij, het Fagotconcert is niet alleen een van de paradepaardjes in het fagotrepertoire maar ook een mijlpaal in het werk van de jonge Mozart. De solopartij is ongelooflijk effectief voor het instrument geschreven en geeft de solist de kans om vele kanten van zijn kunnen te demonstreren. Het tweede deel heeft het karakter van een lyrische aria (misschien herkent u aan het begin de aria Porgi amor uit *Le nozze di Figaro*, die meer dan 10 jaar later werd geschreven), waarbij de strijkers *con sordino* begeleiden. In alle drie de delen valt op hoe geraffineerd en afwisselend Mozart omgaat met de combinatie van solist en orkest.

Haydn schreef de Abschiedssymphonie in het najaar van 1772. Meer nog dan de *Lamentatione* is het een typisch product van zijn 'Sturm und Drang'-periode, met veel dramatiek, grote contrasten, abrupte overgangen, harmonische verrassingen en felle accenten, vooral in de snelle delen. Weer gebruikt Haydn een ongewone mineurtoonsoort; het Menuet en het einde van het laatste deel staan zelfs in de nog ongewonere toonsoort Fis groot.

De naam Abschiedssymphonie dankt de symfonie aan wat er gebeurt in dit laatste deel. Het gebruikelijke Presto ('snel') sluit niet af, maar gaat over in een langzaam Adagio, waarin de ene partij na de andere wegvault. Eén voor één staan de spelers op, blazen hun kaars uit en gaan stilletjes weg. Op het laatst blijven alleen de eerste en de tweede viool over, en het stuk zelf gaat dus ook uit als een nachtkars. De reden van dit wonderlijke slot wordt vaak wat onnauwkeurig naverteld, maar het schijnt te zitten als volgt:

De prins bracht sinds enkele jaren de zomers door op het nieuwe, reusachtige paleis Esterház, dat hij op het platteland had laten bouwen.

Slot Esterház in Fertőd (Hongarije). De overgang van de van oorsprong protestantse familie Esterházy naar het katholicisme en hun onvoorwaardelijke trouw aan de Oostenrijkse keizer -tevens koning van Hongarije- leidde tot de opgang en rijkdom van de familie.

De meeste leden van zijn personeel moesten hun gezin echter in Eisenstadt achterlaten, waar hij 's winters verbleef. Vrouwen en (talrijke) kinderen kwamen zo nu en dan hun echtgenoten en vaders op Esterház bezoeken, tot ergernis van de prins. Begin 1772 werden die bezoeken daarom eenvoudig verboden, zolang de prins op Esterház was. Wie niet akkoord ging, moest maar om ontslag vragen. Het werd herfst, maar de prins maakte nog geen aanstalten om naar Eisenstadt terug te keren of op reis te gaan. De musici klaagden hun nood bij Haydn, die besloot niet met de prins te gaan praten, maar het probleem op een originele manier in zijn muziek aan de orde te stellen, een waagstuk dat hem gemakkelijk zijn baan had kunnen kosten. Maar gelukkig bleek dat hij een goed beeld had van het gevoel voor humor van de prins. Direct na het concert zei hij tegen Haydn: 'Ik heb het begrepen: uw muzikanten willen naar huis. Morgen pakken wij onze koffers.'

Hans Maas
5 november 2011

Onze contactpersonen geven u graag informatie:

voor Nunspeet
dhr. W.J. Bömer

E-mail: nunspeet@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 252968

voor Harderwijk
dhr. W. Molendijk

E-mail: harderwijk@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 421704

voor Ermelo
mevr. H. van Manen-Aartsen

E-mail: ermelo@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 563634

voor Putten
dhr. L. van Wijk

E-mail: putten@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 353842

voor Zeewolde
dhr. H. W. de Wit

E-mail: zeewolde@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 036 5223272

secretariaat
dhr. R.G. Lemmens

E-mail: secretaris@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 415593
Guido Gezellelaan 36, 3842 XM Harderwijk

financiën
dhr. H. Berkouwer

E-mail: penningmeester@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0577 411242
Hertlaan 3, 8076 PG Vierhouten

concertcoördinator:
dhr. R.A. Norg

E-mail: coordinator@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 551703
Margrietlaan 9, 3851 RS Ermelo

publiciteit/perscontacten:
dhr. M. de Lussanet

E-mail: publiciteit@randmeerconcerten.nl

websitebeheer en
Randmeerconcertbrieven:
dhr. A.P. Kuiper

E-mail: media@randmeerconcerten.nl

website Randmeerconcerten www.randmeerconcerten.nl

aanvraag programmaboekje, zie secretariaat of vul het formulier op de website in.

reservering concerten door abonneementhouders, zie website

Adressen van de concertlocaties:

Lukaskerk
Van Asch van Wijklaan 69
3853 KV Ermelo

Oude Kerk
Kerkbrink 1
3851 MB Ermelo

Catharinakapel
Klooster 1
3841 EN Harderwijk

Sandton Landgoedhotel Vennendal
Vennenpad 5
8072 PX Nunspeet

Hotel NH Sparrenhorst
Eperweg 46
8072 DB Nunspeet

Kasteel De Vanenburg
Vanenburgerallee 13
3882 RH Putten

Open Haven
Kerkplein 8
3891 ED Zeewolde

Programma 2011-2012

- 1 zaterdag 17 september 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Ruysdaal Kwartet met Jeroen den Herder (cello), Gijs Kramers (altviool), Emi Oho Resnick en Joris van Rijn (viool)
- 2 zondag 2 oktober 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
YooSeon Lee en Niek van Oosterom (pianoduet)
- 3 zaterdag 22 oktober 20 uur Ermelo Lukaskerk
La Rondine (blaaskwintet & piano) met Mariken Zandvliet (piano), Arco van Zon (hobo), Jeannet Landré (fluit), Sergei Dovgaliouk (hoorn), Nancy Braithwaite (klarinet), Jonathan Reeder (fagot)
- 4 zaterdag 12 november 20 uur Zeewolde Open Haven
Apollo Ensemble grote bezetting met 14 musici en Thomas Oltheten (fagot) *'Viel Spaß mit Mozart & Haydn'*
- 5 Zondag 27 november 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Pieter Jan Belder (klavecimbel) met o.a. *'Goldbergvariaties'* van J.S. Bach
- 6 Zondag 8 januari 14 uur Nunspeet Hotel NH Sparrenhorst
The Hague String Variations met o.a. Loortje van den Brink en Max Haft (viool), Hannah Shaw en Veronika Lénártová (altviool), Clotilde Lacroix en Adrien Chosson (cello)
- 7 Zaterdag 21 januari 20 uur Ermelo Lukaskerk
Amsterdam Ensemble met Eildert Beeftink (piano), Julia Tom (cello), Michael Hesselink (klarinet), Rosanne Philippens (viool)
- 8 zondag 5 februari 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Felicia van den End (fluit) en Gwyneth Wentink (harp)
- 9 Zondag 19 februari 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Folke Nauta (piano) en Eva Stegeman (viool) met Huib Ramaer als verteller
- 10 zaterdag 3 maart 20 uur Zeewolde Open Haven
Hexagon Ensemble met Wout van den Berg (fluit), Bram Kreeftmeijer (hobo), Arno van Houtert (klarinet), Christiaan Boers (hoorn), Marieke Stordiau (fagot), Frank Peters (piano), Christine Ewert en Carol Linssen (acteurs)
'De lady Macbeth van Mtsensk' van D. Sjostakovitsj
- 11 zaterdag 17 maart 20 uur Ermelo Oude Kerk
Rubens Kwartet met Sarah Kapustin en Tali Goldberg (viool), Roeland Jagers (altviool), Joachim Eijlander (cello)
- 12 zaterdag 31 maart 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Willem Brons (piano)

Randmeerconcerten 2011-2012 - bestelformulier voor abonnementen

dhr. en/of mevr. _____

adres _____

postcode en plaats _____

telefoon _____

e-mail *) _____

*) indien u de gratis Randmeerconcertbrief per e-mail wilt ontvangen

Bestelt hierbij:_____ abonnement(en) voor 7 concerten à € 112,- in totaal € _____
(u hoeft niet aan te geven welke 7 concerten van de 12 concerten u wilt bezoeken)

_____ passe-partout(s) voor alle 12 concerten à € 168 in totaal € _____

_____ vriendenbijdrage(n) à €20 (of meer) per persoon in totaal € _____
(u dient zich elk jaar opnieuw op te geven)

totaal € _____

En (gelieve uw keuze aan te geven door een kruisje in het vakje)

 machtigt de St. Randmeerconcerten om dit totaalbedrag éénmalig af te schrijven van

rekening _____

t.n.v. _____

te _____

 maakt dit bedrag over naar rekening 3177.78.722 t.n.v. St. Randmeerconcerten te Vierhouten

plaats en datum: _____

handtekening voor akkoord: _____

Randmeerconcerten

klinken

als kamermuziek in uw oren!

